דהא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא לאיכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין דידיה ולא דרשינן כולהו בהדי הדדי לאיהו כעין הפרט דשלמה לרבות בעלי חיים שאין נגיחתן מועטה כדאמר לקמן [סד:] כדתני דבי חזקיה שדי שור בין המצה לחמצה אלמא כל חד וחד באפי נפשיה מדרשי: **ג"כ.** דכעין הפרט בכל לדדין הוא דמייתי לא נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומתרבי כעין הפרט כל שנגלתו מטמאה ומדכתב פרטי יתירי תנס ענין לרבות שאר בעלי חיים: **קדוש בבכורה.** כעין שור ושה הוא דמתרבי מכעין הפרט דחמור דדמי ליה בתלת לדדין בעלי חיים ובבכורה ונגלתו מטמאה אבל גבי ואיל אלא דמי ליה אלא מתרבי לא להכי כתב שור דאם אינו ענין לו תנהו ענין לשאינו קדוש בבכורה דדמי מיהת מתרבי לפרטא ג"מ ונגלתו מטמאה ולעולם עופות לא: ה"ג **אכ"כ לכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי לאתויי עופות: ואימא עפורין.** דדמי לפרטא קלת דיש טומאה בנגלתם קלת לטמא בבית הבליעה: **אבל עופות טמאים לא.** דליתי בהו טומאה כדאיתא במתני' (ד' ק:) יכול תהא נגלת עוף טמא מטמא בגדים אבית הבליעה ת"ל[ד] נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום כל תאכל נבילה וטריפה יצא זה שאין איסורו משום כל תאכל נבילה וטריפה אלא משום כל תאכל טמא: **פרי מפרי.** ולד מולד וגפן מחרגן למעוטי מיס ומלח וכמיהין ופטריות: **גידולי קרקע.** למעוטי דגים: **מכדי כסיב.** נראה הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשינן ליה בפרק הזהב [ב"מ מ:] לענין שבועת שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו ממון: **ואי ס"ד הא אי על כל דבר עשה.** דאתא לענין כפל לתרדשיה בכלל ופרט אתא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי בקרא קמא ולדרוש כל חד באפי נפשיה כדקאמרת דהא בקרא קמא נמי כפילא כתיב אלא ש"מ האי כללא דקרא בתרא ריבויא הוא ולענין כפל [לא] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ביה כלל ופרט לענין שבועה הוא דאתא דכתיב בתריה[ה] ונקבב בעל הבית וגו': **שלמה.** יש לה פירוש כדאמרינן בגלוי מלאות (ב"מ דף כז.) מה שלמה מיוחדת שיש לה פירוש כו': **למעוטי דבר שאינו מסויים.** שאין לבעלים סימן בו שפטור מכפל: בתחילה

[1] **רעהו אמר רחמנא.** ולא הקדש מיהא לר"י ומאי איצטריך רעהו למעוטי הקדש מכפל בטוען טענת גנב הא ליכא שבועה בהקדש ומסקנא דגניפה כפל ושבועה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לן בפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגונב מבית האיש ולא מבית הקדש וי"ל דהתם נמי לא מאיש קדרים דגבי הקדש נמי שייך לשון איש ולא משום דכתיב (שמות עו) ה' איש מלחמה אלא משום דבכל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון איש ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה בקרסיס (שם כו) אלא התם ה"פ מבית איש דשייך ביה רעהו כדכתיב ולא מבית הקדש ואגב דגבי גנב [2]איצטריך למנקט האי ליטנא למידרש ולא מבית הגנב נקט ליה נמי לענין הקדש[ו]: **דהא** כל חד וחד דרשינן כלל **ופרט באפי נפשיה.** וא"ת והא לקמן גבי ונתת הכסף דרשינן כולהו פרטי בתחת ובפרק קמא דקדושין (ד' יח. ושם) גבי הענקה וי"ל כיון דכתיב על אכל פרטא כדכתיב על שור על חמור על שה אם על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ אית לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשמוק מכולהו פרטי ולכתוב שלמה לחודיה ותו לא דמשלמה אתי כל מילי בין בעלי חיים בין אינם ב"מ מכלל ופרט וכלל דמשום דהוו ב"מ לא גריעי והשתא בתחילה כשהקשה ואימא מה הפרטא מפורש דבר שנגלתו מטמאה כו' הו"מ למפרך קושיא אחרימי לפי מה שסובר דאמרינן מה הפרטא מפורש דבר המטלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשמוק מכל שאר פרטי אלא הא עדיפא ליה למיפרך שמקשה דאפי' מה שאמר אין אמת: **דלא** מטמא נבלתו. כדממעט להו בתורת כהנים ובזבחים בפ' חטאת [העוף] (ד' פט.):

למה לי. למהדר למכתב כללא אחרינא אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השתא

[3] (כל ריבויא הוא השתא) נפיק מקרא דהכא כפל ושבועה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כפף ומינה שמעינן דבר המטלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי תימא שלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאיצטריך לדרשינן בשבועות (דף לט: ושם ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בהזהב (ב"מ דף מז: ושם ד"ה כי) לענין שבועה אין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים ושטרות וכפל ושבועה הכל אחד מדקאמר לבתבינהו להני פרטי התם והיכי הוה מצי למכתבינהו ל"כ היינו ממעט עופות טמאים משבועה אלא ע"כ אם תמעטם מכפל ג"כ משבועה תמעטם ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שבועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושבועה וי"ל כפף או כלים איצטריך [4]לכדרשינן בשבועות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה בפ' הזהב (שם) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דורשין מיעוט קרקעות ועבדים ושטרות מקרא דכי יתן אבל השתא דכתיב על כל דבר פשע אייתר ליה כפף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושבועה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שבועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטינן דבר שאינו מסויים הוי [5]אין לענין שבועה אין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול בדבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) **אלא** כל ריבויא. אע"ג דנגרייתא דרש להו כלל ופרט וכלל לאו משום דדרש לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המטלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שנורה בגמרא נקט בענין זה: **חד** למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי בריש דמי טפי למעוטי כדמוכח לקמן בפ' בתרא (ד' קח:) דלמאן דדרש ריבוי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: **וחד** למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל יליפינן עבדים מדאתקום לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא בעי לכל חד מיעוט באפי נפשיה:

דבר שאינו מסויים. פירש הקונטרס דבר שאין לבעלים סימן בו וקשה מה לי יש בו סימן מה לי אין בו סימן ומפרש ריב"א בגון

[6] ההיא דתנן בשבועות הדיינין (שבועות ד' מב: ושם ד"ה עלו) אין נשבעין אלא על דבר שבמדה שבמשקל ושבמנין לאפוקי בית מלא מדקתני לך וכים מלא והלה אומר מה שהמחת אתה טוטל אבל זה אומר עד האמצע הוה אומר עד הזיז חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הזהב (ב"מ ד' מז.) מה נעל דבר מסויים כו' [7]לאפוקי חלי רימון וחלי אגוז דלא וכן אמרינן לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמלא תמלא דאמר שדי חמור בין המלא תמלא למעוטי דבר שאינו מסויים היינו חלי רימון וחלי אגוז דממעט להו מכפל ודבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין דמלרבי גבי מיזב שבועה מיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש ספרים [8]דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמהיכא אתי אלא למעוטי דאיצטריך קרא לאתויי דאף על גב דממעטינן ליה לענין טוען טענת גנב מכפל בגנב עצמו מהיכא אתי אלא למעוטי גרם ואף על פי שנתמעט מגנב עצמו בפסוק הראשון אין למעט כך בפסוק האחרון עד שימעט הכתוב בהדיא דהא קרקעות עבדים ושטרות איצטריך למעוטי ולא יליפינן מהדדי: והעדים

1. וְקָחַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תַּאֲוֶה נַפְשֶׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
2. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבר וכו' לאפוקי חצי רימון. עי' שבת דף נג ע"ב תוס' ד"ה אמאי: **באו"ד** דנרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים. עיין בהרא"ש פ"ק דקדושין סי' כ':

מוסף רש"י

פרי מפרי. ולד מולד, יין מענבים ושכר מתמרים, למעוטי כמהין ופטריות ומים ומלח דאינו פרי מפרי (לעיל נד:) שגל טולד מאמו וכן שה, וענבים מחרלנים שיורעין החרלנים (שרובין כז:), וגדולי קרקע. שמלן ניחוין ונדיליו מן הקרקע (שם) למעוטי דגים שאין נקחין בכסף מעשר (לעיל נד:). דכתיב כי יתן איש אל רעהו. כסף לא כלים לשמור וגו', פרשת שומר חנם היא, דתניא בהאומל (ב"מ נד.) פרשה לאשורה בשומר חנם ומנים בשומר שכר ושלשה בשואל, ובני שומר חנם אין לי אלא אלא שבועה, כדכתיב ונקבב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו (שבועות מג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com